

Discreet aanwezig met hulp

Alhoewel Noord-Korea christenen vervolgt, sturen katholieke ngo's voedsel

- ▶ Personencultus leider enige toegestane religie
- ▶ Grootouders Kim Jong-il waren christenen
- ▶ 50 à 70.000 christenen in werkkampen

Erik DE SMET

De emotionele taferelen bij de begrafenis van de Noord-Koreaanse „geliefde leider” Kim Jong-il en het aantreden van diens zoon Kim Jong-un toonden aan dat het land niet zomaar een van de laatste communistische staten is, maar een erfelijk regime met sterk religieuze trekken.

Reeds onder grootvader Kim Il Sung, die in 1945 door Stalin aan het hoofd van de Koreaanse communisten werd geplaatst, groeide de nationale ideologie *Juche* uit tot een staatsreligie. Centraal daarin staat de personencultus van de leider, zoals geen ander communistisch land die kon verwezenlijken. Zelfs een buitenlander die het land bezoekt, zo vertelde ons iemand die de ervaring rijk is, moet een offer brengen in het mausoleum van Kim Il Sung, wiens ouders overigens devote protestanten waren.

Volgens de officiële statistieken telt Noord-Korea tienduizend boeddhisten, evenveel protestanten en vierduizend katholieken, maar in praktijk is godsdienst er

De personencultus van de leiders is in Noord-Korea alomtegenwoordig. © Paul Van Wouwe

verboden. Vlak na de Koreaanse oorlog (1950-1953) verdwenen reeds alle priesters en religieuzen. Volgens de protestantse organisatie Open Doors, die zich inzet voor vervolgte christenen, verblijven momenteel 50 tot 70.000 christenen in werkkampen. De organisatie schat het aantal christenen in Noord-Korea op 300.000, ook al kunnen die hun geloof slechts

in beslotenheid beleven. Het aantreden van de in Zwitserland opgeleide Kim Jong-un zal daar wellicht niets aan veranderen.

De relatie met de orthodoxe Kerken ligt anders. In 2006 liet Kim Jong-il in de hoofdstad Pyongyang een Russisch-orthodoxe kerk optrekken, die werd ingewijd door metropoliet Kirill. In zijn rouwtelegram loof-

de het patriarchaat van Moskou Kim Jong-il voor zijn inzet voor de spirituele banden met de Russische orthodoxie.

Na de val van het communisme in 1989 stopte Rusland Noord-Korea niet langer geld en hulp toe. Daarop brak in de jaren 1990 massale hongersnood uit die minstens drie miljoen mensen het leven kostte. De hongerramp was

een teken van een schromelijk gebrek aan leiderschap, maar toch wist Kim Jong-il zich te handhaven. Wel zag hij zich genoodzaakt buitenlandse ngo's toe te laten.

Sinds 2006 verschaft Caritas International voedselhulp in Noord-Korea, georganiseerd en deels betaald door katholieken uit Zuid-Korea. Caritas ondersteunt in Pyongyang een laboratorium waar virusvrije aardappelen worden gekweekt, bezorgt ziekenhuizen medicatie en vaccins voor kinderen en organiseert kinderopvang.

Onder de nieuwe leider zal lot van de christenen wellicht niet verbeteren

Toen Zuid-Korea in 2010 na militaire incidenten alle hulp aan het noorden opschortte, benadrukte de pauselijke nuntius in Seoul dat Caritas in Noord-Korea actief bleef.

Discreet aanwezig in Noord-Korea is ook de gemeenschap van Taizé met haar Operatie Hoop. Reeds in 1998 zonden de broeders een eerste keer meer dan duizend ton mais naar het land.

De Zuid-Koreaanse bisschoppen verklaarden dat de dood van „de geliefde leider” een weg opent naar de eenmaking van Korea, al zal dat onwaarschijnlijk veel geld kosten. Als het er ooit van komt.

‘Wat had Vader Triest hier gedaan?’

In Ethiopië, waar psychiatrische zorg nog in de kinderschoenen staat, nemen de broeders van Liefde het management van een instelling met 140 patiënten op zich

Op 7 december ondertekenden de broeders van Liefde een akkoord met de Ethiopische staat, met een plaatselijke ngo en met de plaatselijke katholieke Kerk, waardoor de congregatie de zorg voor het psychiatrisch centrum Gefersa op zich neemt. Het is nog maar de tweede psychiatrische instelling in het land. Ethiopië, met 85 miljoen inwoners, had tot voor kort slechts één psychiatrisch ziekenhuis, dat niet in staat was om de vele noden inzake geestelijke gezondheidszorg te lenigen.

In 2005 ontstond, met steun van de Ethiopische first lady Azeb Mesfin, een ngo die op zoek ging naar partners voor een opvangtehuis waar 140 patiënten onderdak kregen. Er werd aangeklopt bij de katholieke aartsbisschop, mgr. Berhaneyesus Souraphiel. Alhoewel amper 1 procent van de bevolking katholiek is, runt de Kerk toch een kwart van de gezondheidsinstellingen. De aartsbisschop nam op zijn beurt contact op met de broeders van Liefde die een lange traditie hebben van deskundige psychiatrische hulpverlening.

De broeders hadden zelf nooit aan een missie in Ethiopië gedacht, maar in 2008 meldde zich

een Ethiopische kandidaat. Een teken van de voorzienigheid? Broeder Stan Goetschalckx, regionale overste: „Andere kandidaten volgden. In 2010 besliste de congregatie hen te verwelkomen en hen in eigen land te vormen. Als voorbereiding op het toekomstige apostolaat helpen de kandidaten in een psychiatrisch centrum van Moeder Teresa.”

In januari 2011 bracht algemeen

overste René Stockman een bezoek aan Ethiopië. Hij werd in het bijzonder getroffen door het lot van de psychisch zieken en bezocht een schrijn op een berg waar zij soelaas komen afsmecken. Broeder Stockman: „Bij het zien van de geesteszieken die met ons de berg opklommen, gingen mijn gedachten naar het Geeraard de Duivelsteen in Gent, waar Vader Triest (de stichter van de Broe-

ders van Liefde, *n.d.r.*) en de eerste broeders geesteszieken vastgeketend vonden en hen losmaakten. Onze Ethiopische novice bracht ons naar die berg, omdat hij daar, in eigen land, aanvoelde wat Vader Triest in zijn tijd in Gent had gezien en gedaan.”

Bezetenheid

In het arme Ethiopië is niet enkel de gezondheidszorg ontoereikend, geesteszieken lijden er ook onder culturele taboes. Veel Ethiopiërs beschouwen epilepsie, maar ook psychische aandoeningen, als een gevolg van bezetenheid door boze geesten. Een mentaliteitsverandering dringt zich dus op. Ook dat is een uitdaging waar de jonge broedergemeenschap voor staat.

Broeder Goetschalckx weet dat er hoop is voor de vele psychisch zieken: „In de negentiende eeuw ontwikkelden Vader Triest en dokter Guislain een nieuwe vorm van psychiatrische zorg. Hun visie mag vandaag nieuwe initiatieven over de hele wereld inspireren. Moge het centrum in Gefersa met Gods zegen inspiratie bieden voor nieuwe wegen van zorg en rehabilitatie van psychische zieken in Ethiopië en elders.” (EDS)

Broeder van Liefde Stan Goetschalckx (tweede van rechts) voor de instelling in Gefersa in Ethiopië. © Fracarita

Rijst uit Benin kan concurreren

Samen met de boeren van Benin werkt Vredeseilanden aan de comeback van de West-Afrikaanse rijst. Dat is ook het thema van de jaarlijkse campagne van de ontwikkelingsorganisatie. Tot 2002 haalden boeren in Benin hun inkomen uit katoen, maar toen kelderde de wereldprijs. Het alternatief lag voor de hand: akkers die tijdens het regenseizoen toch al onder water staan, bleken uitermate geschikt voor de teelt van rijst.

Aanvankelijk diende de rijst voor eigen consumptie, maar konden de Beninse boeren ook concurreren met Aziatische rijst? Dan moest de kwaliteit wel beter. Met begeleiding van Vredeseilanden organiseren de boeren zich, zodat iedere boer dezelfde normen hanteert, onder meer in het gebruik van kunstmest en pesticide. Er werd ook gekozen voor één specifieke rijstvariëteit. Die geeft de grootste opbrengst en wordt gemaakt door Beninse zowel als Belgische consumenten.

In augustus 2010 was alles rond. Het keurmerk Max Havelaar kende het label toe aan rijst uit Benin, die in oktober 2010 in de rekken van een Belgische supermarktken lag. Vredeseilanden wil er nu naar streven dat deze rijst ook op de lokale markt een sterk merk wordt. Een sterk businessplan ontwikkelen? Ook daarin biedt Vredeseilanden steun. (EDS)